

Akkerkers (*Rorippa sylvéstris* (L.) Bess.)

Weinig bekend

Hij is niet erg bekend als bijenplant, de akkerkers, in maar een gering aantal publikaties wordt hij als zodanig vermeld. Toch is hij een plant waarop volgens mijn waarnemingen de bijen regelmatig een bezoek brengen, zelfs in een omgeving waar de bijenweide volop in bloei staat.

Plant van het rivierengebied

136

Akkerkers behoort tot het geslacht waterkers (*Rorippa* Scop.) van de kruisbloemenfamilie (*Cruciferae*). Het geslacht omvat ongeveer 30 soorten, waarvan het merendeel voorkomt in Europa, Siberië en Noord-Amerika. Een klein aantal soorten vinden we in Noord-Afrika, Zuid-Afrika en in Zuid-Amerika. In ons land zijn er vier soorten inheems, de algemeen voorkomende gele waterkers (*Rorippa amphibia* L.), moeraskers (*Rorippa palústris* L.) en akkerkers en de minder algemene Oostenrijkse kers (*Rorippa austriáca* (Cranz) Bess.).

De akkerkers is een specifieke plant van het rivierengebied en komt daar plaatselijk massaal voor. De plant is goed bestand tegen wisselend vochtige en droge omstandigheden en gedijt goed in een zuurstofarme bodem.

Overblijvend

De plant is overblijvend en heeft spilvormige wortels, waaraan zich rijkelijk uitlopers vormen. Hij overwintert met een bladrozet en kan in de zomer een hoogte bereiken van 20-40 cm. Van de andere inheemse soorten waterkers onderscheidt de plant zich door de vorm van de bladeren en die van de vruchten. De bladeren zijn veerdelig. De bladslippen, ook die aan het eind, zijn smal; ze hebben een gezaagde rand.

Zes nectariën

Van juni tot september staat de akkerkers in bloei. De bloemen zijn helder geel en staan in trossen, die in de oksel van de bladeren en aan het eind van de bloeistengel staan.

In deze kruisbloemige vinden we weer zes meeldraden, twee korte en vier lange. Op maar liefst zes plaatsen wordt de nectar naar buiten gebracht. De nectariën liggen tussen de meeldraden. Die naast de kleine meeldraden zijn het sterkst ontwikkeld; ze

liggen halvemaanvormig rond de voet van de meeldraden. Bij warm zonnig weer buigen de meeldraden naar buiten, waardoor er meer ruimte vrijkomt tussen de meeldraden en de stamper. De geopende helmhokjes zijn naar binnen gericht. Als een bij nectar puurt en daarbij de kop tussen de meeldraden en de stamper brengt moet ze wel met het stuifmeel en de stempel in aanraking komen. De stuifmeelkorrels hebben 3-4 kiemopeningen. Het korreloppervlak heeft aan de polen een fijnere structuur dan tussen de spleetvormige kiemopeningen.

Sterke vegetatieve vermeerdering

De vrucht van de akkerkers is een langgerekte hauw, die met twee kleppen opspringt. Voor het vormen van kiemkrachtig zaad is de kruisbestuiving door insecten een vereiste. Voor haar voortbestaan is de plant echter niet alleen afhankelijk van zaadvorming, omdat zich op de knopen van de uitlopers heel gemakkelijk nieuwe planten gaan vormen. Deze vegetatieve vermeerdering kan zulke grote vormen aannemen dat de vegetatie plaatselijk geheel van één en dezelfde plant afkomstig is. In zo'n vegetatie zal zich geen kiemkrachtig zaad kunnen ontwikkelen. Door de sterke vegetatieve vermeerdering kan de plant zich tot een lastig akkeronkruid ontplooiën.

Bastaardering

Op plaatsen waar akkerkers voorkomt nabij andere soorten waterkers kunnen zich door kruising gemakkelijk bastaards ontwikkelen.

Galvorming

Tussen de bloemen en bloemknoppen vinden we vaak een witte sponsachtige galvorming. Daarin leven de larven van de galmug *Dasineúra sisymbrii* Schrank, die ook leven op gewoon barbarakruid (*Barbaréa vulgáris* R.Br.) en soorten raket (*Sisymbrium* L.)

Akkerkers (*Rorippa sylvestris* (L.) Bess.)

A bloeitak met bloeiwijzen; **B** bloem; **C** helmknop; **D** stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal, 3 korreloppervlak; **E** stamper; **F** vruchten; **G** zaad